

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УСАД АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

422710, Татарстан Республикасы, Биектау районы,
Усад авылы, Советк ур.,41

**СОВЕТ УСАДСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422710, Республика Татарстан, Высокогорский район
с. Усады, ул.Советская,41

Тел./факс: +7(84365) 73-2-75, e-mail: Usad.Vsg@tatar.ru

**КАРАР
12 февраль 2018 ел**

**РЕШЕНИЕ
№ 117**

**Татарстан Республикасы Биектау
муниципаль районы Усад авыл
жирлеге муниципаль берәмлегенен
башкарма комитеты турындагы
нигезләмәне раслау хакында**

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 37 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июнэндәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Уставына таянып, Усад авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге муниципаль берәмлегенен башкарма комитеты турындагы нигезләмәне расларга.
2. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Советының 2015 нче елның 12 нчы февралендә кабул иткән 302 нче номерлы «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты турындагы нигезләмәне раслау хакында» карары үз көчен югалткан дип санарга.
3. Әлеге карар кабул ителгән көннән үз көченә керә һәм Биектау муниципаль районының Интернет челтәрендәге рәсми сайтында <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru> веб-адресы буенча һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат порталының рәсми сайтында: <http://pravo.tatarstan.ru> бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Совет рәисе,
Авыл жирлеге Башлыгы

А.А.Тябин

Кушымта
Татарстан Республикасы Биектау
муниципаль районы Усад авыл
жирлеге Советы карары белән
расланган
12.02.2018 ел № 117

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Башкарма комитеты турында нигезләмәсе

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге Уставы нигезендә эшләнде һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге башкарма комитетының хокукый статусын билгели (алга таба - авыл жирлеге башкарма комитеты).

1.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлегенң башкарма-боеру органы булып тора һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге Уставы (алга таба - Устав) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен вәкаләтләр бирелә.

Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеге белән Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Усад авыл жирлеге башлыгы (алга таба - авыл жирлеге башлыгы) житәкчелек итә.

1.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә идарә функцияләрен гамәлгә ашыру өчен барлыкка килә торган юридик зат хокукларына ия һәм федераль закон нигезендә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

1.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген финанслау Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге бюджеты хисабына башкарыла

1.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты үз эшчәнлеген Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының закон һәм норматив актлары, авыл жирлеге Советы карарлары, авыл жирлеге башлыгы карарлары һәм боерыклары, әлеге Нигезләмә нигезендә башкара.

1.6. Тулы исеме-Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Усад авыл жирлеге башкарма комитеты.

Кыскартылган исеме-Усад авыл жирлеге башкарма комитеты.

1.7. Авыл жирлеге башкарма комитетының адресы:

- Юридик адрес: 422710, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Биектау муниципаль районы, Усад авылы, Совет урамы, 41 йорт.

- почта адресы: 422710, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Биектау муниципаль районы, Усад авылы, Совет урамы, 41 йорт.

1.8. Авыл жирлеге башкарма комитетының оператив идарәсендә аерым мөлкәте бар, аерым баланса ия, үз исеме язылган мөһер, нотариаль гамәлләр, штамплар, бланклар башкарганда кулланыла торган Герб мөһере, суд органнарында гариза бирүче һәм жавап бирүче булырга, агымдагы эшчәнлеген тәмин итү өчен дә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге халкы мәнфәгатьләрендә дә Шартнамәләрнең (контрактларның) теләсә нинди төрләрен төзәргә хокуклы.

1.9. Авыл жирлеге башкарма комитеты Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлеге чикләрендә эшли.

1.10. Усад авыл жирлеге башкарма комитеты турындагы нигезләмәне раслау, нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, Нигезләмәнең гамәлдә булуын туктату авыл жирлеге Советы карары буенча гамәлгә ашырыла.

1.11 Башкарма комитетның структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

Авыл жирлеге башкарма комитеты структурасына түбәндәгеләр керә: Башкарма комитет житәкчесе – Жирлек башлыгы, Башкарма комитет секретаре, Башкарма комитетның башка вазыйфай затлары.

1.12. Авыл жирлеге Башкарма комитетының штат расписаниесе, хезмәткә түләү фонды авыл жирлеге бюджетында жирле үзидарә органнарының эшләвен тәмин итү өчен билгеләнгән акчалар чикләрендә авыл жирлеге Советы карары белән раслана.

1.13 авыл жирлеге башкарма комитеты муниципаль хезмәткәрләренең вазыйфай күрсәтмәләре жирлек башкарма комитеты боерыгы белән раслана һәм жирлек башлыгы тарафыннан имзалана.

2. Авыл жирлеге башлыгы

2.1. Жирлек башкарма комитеты белән бердәм башлангыч принципларда жирлек башлыгы житәкчелек итә.

2.2. Жирлек башлыгы жирлекнең иң югары вазыйфай заты булып тора, әлеге устав белән жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләре бирелә.

2.3 жирлек башлыгы законнар һәм Устав нигезендә яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә 5 елга сайлана.

2.4 жирлек башлыгы вәкаләтләре үз вазыйфасына кергән көннән башлана һәм яңа сайланган жирлек башлыгы вазыйфасына керешкән көнне туктатыла.

2.5. Авыл жирлеге башлыгы эшчәнлеген матди-финанс ягыннан тәмин итү федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, авыл жирлеге Советының Устав һәм норматив хокукый актларында каралган шартларда Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2.6. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге халкына һәм советка контроль һәм хисап тотты.

2.7. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге башкарма комитетын формалаштыра һәм аның эшчәнлеге белән устав һәм авыл жирлеге башкарма комитеты турындагы Нигезләмә нигезендә житәкчелек итә.

2.8. Авыл жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләрен билгели һәм вазыйфадан азат итә.

2.9. Авыл жирлеге башлыгы үз вазыйфаларын вакытлыча (авыруга яки ялга бәйле рәвештә) башкара алмаса, аларны жирлек башлыгы урынбасары, Ә аның булмаганда - авыл жирлеге Советы карары нигезендә жирлекнең башка вазыйфай заты башкара.

2.10. Усад авыл жирлеге башлыгы вазифаларын вакытлыча башкару Усад авыл жирлеге башлыгы карары белән йөкләнә.

2.11. Авыл жирлеге башкарма комитеты исемнән судларга дөгъва гаризалары кул куя.

2.12. Судта, арбитраж судында, шулай ук дүүләт хакимиятенә һәм Идарәнәң тиешле органнарында авыл жирлеге мәнфәгатләрән тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә.

2.13. Аларга билгеләнгән вазыйфай затларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар жаваплылык чаралары күрә.

2.14. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге советына авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенәң нәтижеләре, шул исәптән авыл жирлеге Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык отчетларны тәкъдим итә

2.15. Авыл жирлеге башлыгы, авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан үз вәкаләтләрен, шул исәптән бюджет һәм бюджеттан тыш акчаларны рациональ файдалану максатында, иң зур нәтижелелеккә ирешү максатыннан, башка киңәшмә органнары оештырырга хокукы.

2.16. Әлеге Нигезләмә һәм устав арасындагы каршылыklar булган очракта Устав нигезләмәләре кулланыла. Устав нигезләмәләренә төбәк яки федераль законнар белән каршы килгән очракта, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе законнары кулланыла.

2.17. Авыл жирлеге башлыгы 2008 елның 25 декабрәңдәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

3. Авыл жирлеге башкарма комитеты компетенциясе

3.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты түбәндәге вәкаләтләренә башкара::

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итү;

5) жирлек халкын элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;;

6) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыру;;

7) Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар булдыру, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;;

8) жирлекнең архив фондларын формалаштыру;

9) жирлек территориясен төзекләндрүне (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндрүне, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм карап тотуны да кертеп)оештыра;;

10) адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирү, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары атамаларын бирү, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкураарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру.;

12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләрү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;

17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә;

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәрүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуға һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләрүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.;

19) жирлек халкының массакуләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итәр торган урыннарны төзекләндрүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр бие полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итү.

3.2. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру;

3.2.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты хокукы.:

1) жирлек музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион эзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү.;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында"1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү.;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыру.;

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

13) жирлек территориясендә яшәүче сукбай хайваннарны тоту һәм тоту чараларын гамәлгә ашыру;

14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында"2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.

3.2.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты, әгәр федераль законнарда каралса, башка дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашырырга, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенцияләренә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясеннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләренә, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән тыш, хәл итәргә хокукы.

3.2.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты Федераль законнар, авыл жирлеге Советы карарлары, авыл жирлеге башлыгы карарлары һәм боерыклары нигезендә

жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча авыл жирлегә жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен үтәүне тәмин итә.

3.2.4. Авыл жирлегә башкарма комитеты Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары жирле үзидарә органнарына бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3.2.5. Авыл жирлегә башкарма комитеты Уставта федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән башка вәкаләтләрне башкара.

4. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләре

4.1. Авыл жирлегә башкарма комитеты муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

2) жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда жирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

3) муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

4) жирлек советы билгеләгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә;

5) муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итүне һәм муниципаль йөкләмәне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

6) кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.2. Халыкка коммуналь-көнкүреш, сәүдә хезмәте күрсәтү, кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) жирлек чикләрендә электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, шулай ук халыкны ягулык белән тәмин итүне һәм халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәмин итүне оештыра;

2) халыкны су белән тәмин итүне оештыра, шул исәптән кайнар су белән тәмин итүне, салкын су белән тәмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны хәл итүче оешмалар үз йөкләмәләрен, йә күрсәтелгән оешмаларның үз йөкләмәләрен

үтөүдөн баш тарткан очракта, халыкны су белән тээмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны оештыру буенча чаралар күрә;

3) жирлекнең су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын раслый;

4) жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра һәм мәсьәләләрне жайга сала ала:

а) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

б) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның тышкы кыяфәте һәм киртәләр конструкцияләре;

в) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарганнан соң да,;

г) муниципаль берәмлек территориясен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны архитектура яктылыгын да кертәп, яктыртуны оештыру;

д) муниципаль берәмлек территориясен яшелләндерүне оештыру, шул исәптән торак пунктлар чикләрендә урнашкан газоннар, чәчәк түтәлләре һәм үлән үсемлекләре биләп торган башка территорияләрне төзү, карап тоту, торгызу һәм саклау тәртибен дә кертәп;

е) муниципаль берәмлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, элмә такталары куелган күрсәткечләр урнаштыру;

ж) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннарны урамда йөртү өчен майданчыклар, парковкалар (парковка урыннары), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту,;

з) жәяүлеләр коммуникацияләрен, шул исәптән тротуарларны, аллеяларны, юлларны, сукмакларны оештыру;

и) күрсәтелгән территория буенча инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең тоткарлыксыз хәрәкәтен тээмин итү максатларында муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү,;

к) муниципаль берәмлек территориясен, шул исәптән кышкы чорда;

л) яңгыр сулары агынтыларын оештыру;

м) жир эшләрен үткәрү тәртибе;

н) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, жир кишәрлекләренең (милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларының, шул исәптән, якин-тирә территорияләрне карап тотуда катнашуы; (2018 елның 28 июненнән үз көченә керә)

турында) тирә-юнь территорияләре чикләрен Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә билгеләү; (2018 елның 28 июненнән үз көченә керә)

муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү тәртибе;

р) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыруда гражданныр һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

с) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тотуны гамәлгә ашыру.

5) жирлек халкының массакуләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның массакуләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, шул исәптән

гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итә.;

6) жирлек халкын сәүдә, жәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

7) Жирлек территориясендә каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнаша;

8) жирләү урыннарын карап тоту һәм ритуаль хезмәтләр оештыра;

9) кулланучыларның шикаятләрен карый, кулланучылар хокукларын яклау мәсьәләләре буенча аларга консультацияләр бирә;

10) кулланучылар хокукларын яклауга (билгесез кулланучылар даирәсен) судларга мөрәжәгать итә.;

11) кулланучының сыйфатсыз товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр), шулай ук тормыш, сәламәтлек, кулланучылар мөлкәтенә һәм әйләнә-тирә мохит өчен куркыныч булган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) кулланучысының шикаяте буенча ачыкланганда, бу хакта товарларның (эшләр, хезмәтләрнең) сыйфатын һәм куркынычсызлыгын тикшереп торучы федераль башкарма хакимият органнарына кичекмәстән хәбәр итә.;

12) кулланучыларның билгесез даирәсенә карата житештерүче (башкаручы, сатучы, вәкаләтле оешма яки вәкаләтле индивидуаль эшкуар, импортер) тарафыннан хокукка каршы гамәлләрне туктату турында судларга дөгьвалар белдерә;

13) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдә ярдәм итә, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

14) торак пунктларда гражданнарның урамнар, майданнары һәм башка яшәү территорияләренә исем бирә, йортларның номерларын билгеләү, урамнарны яктыртуны оештыру һәм урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр куюны үз эченә ала.;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.3. Төзелеш, транспорт һәм элементә өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) жирлекнең генераль планы проектын эшли;

2) жирлекнең жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проектын эшли, жирлек территориясен планлаштыру буенча документлар әзерли.;

3) жирлек территориясендә капитал төзелеш объектларын төзүне, үзгәртеп коруны тормышка ашырганда, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә.;

4) жирлекнең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын эшли.;

5) Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенң территориаль планлаштыру схемасы проектын, жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә, элеге объектларның жирлек территориясендә әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясавы ихтималы өлешендә, Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенң территориаль планлаштыру схемасы проектын килештерә.;

б) жирлекнең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын эшли;;

7) жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

8) почта элемтәсе оешмаларына жирлек территориясендә почта элемтәсе объектларын урнаштыруда ярдәм күрсәтә, әлеге оешмаларның торак булмаган биналар бүлөп бирү яки почта элемтәсе бүлекчәләрен һәм башка почта элемтәсе объектларын урнаштыру өчен биналар төзү турындагы тәкъдимнәрен карый;

9) жирле почта маршрутларының тотрыклы эшен булдыруга һәм аларга ярдәм итә, почта элемтәсе операторларына билгеләнгән контроль срокларда почта жибәрүләрен китерүдә ярдәм итә.;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.4. Автомобиль юлларыннан файдалану, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмиятгә автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүне, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм эшләвен тәмин итүне, жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмиятгә автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра.;

2) әлеге объектларны проектлау нормалары, төзелеш планнары һәм генераль схемалары нигезендә жирлек юлларын каралган сервис объектлары белән тәмин итү буенча чаралар күрә.;

3) юл хәрәкәтендә катнашучыларның ихтыяжларын максималь канәгатьләндерү һәм аларның куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында сервис объектларының эшен оештыра;

4) юл хәрәкәтендә катнашучыларга сервис объектларының булуы һәм якын-тирә медицина оешмаларының, элемтә оешмаларының урнашуы турында мәгълүмат, шулай ук тиешле юлларда хәрәкәт итү шартлары турында мәгълүмат бирә;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.5. Торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) жирлекнең муниципаль торак фонды исәбен алып бара һәм муниципаль торак контролен гамәлгә ашыра;

2) билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданны исәпкә алуны алып бара;

3) торак биналарны торак булмаган биналарга һәм торак булмаган биналарга Россия Федерациясе Торак кодексы һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләрен үтәүне исәпкә алып торак урыннарына күчәрүне гамәлгә ашыра;

4) торак биналарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә;

5) жирлекнең муниципаль торак фондының торак урыннарын билгеләнгән тәртиптә яшәү өчен яраксыз дип таный.;

6) Гражданнарны аз керемлеләр дип тану һәм аларга муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча торак урыннары бирү максатларында гаиләнең һәр әгъзасына туры килә торган керем күләмен һәм гаилә әгъзалары милкендәге һәм салым салынырга тиешле мөлкәт хакын билгели;;

7) жирлекнең муниципаль торак фондын карап тотуны, төзүне оештыра, торак төзелеше өчен шартлар тудыра;

8) жирлекнең муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча аз керемле гражданнарга билгеләнгән тәртиптә торак урыннары бирә;;

9) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, биналары муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;;

10) коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмаларының тоташуга тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр тарифларны жайга сала.

11) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.6. Жир мөнәсәбәтләрен жайга салу һәм жир асты байлыктарыннан файдалану өлкәсендә:

1) жирлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләре белән идарә итә һәм эш итә;;

2) жирләрне, авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдән тыш, билгеләнгән тәртиптә бер категориядән икенчесенә күчерү;

3) жирлек чикләрендә жирләрне резервлый һәм жир кишәрлекләрен жирлекнең муниципаль ихтыяжлары өчен тартып ала;

4) муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

5) Россия Федерациясе Жир кодексында каралган очрактарда, жирлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләрен бирә;;

6) жирлекнең генераль планы проектын һәм жирлекнең башка шәһәр төзелеше документлары проектларын Россия Федерациясенә шәһәр төзелеше кодексы нигезендә эзерли һәм жирлек Советына раслауга кертә, аларның үтәлешен тәэмин итә;

7) халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

8) муниципаль милектә булган жирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

9) гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзегәндә жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм саклауны контрольдә тотат;;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.7. Су объектларын куллану һәм саклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) жирлекнең муниципаль милкендәге су объектларына карата Россия Федерациясе Су кодексында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.;

2) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыра;

3) жирлекнең муниципаль милкендә булган су объектларыннан файдалану чикләүләре турында халыкка хәбәр итә;

4) суның тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтижәләрен бетерү чараларын гамәлгә ашыра;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.8. Халыкка социаль-мәдәни хезмәт күрсәтү, Архив эше өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, жирлек китапханәләренә китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм туплауны оештыра;

2) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыра;

3) жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны гамәлгә ашыра;

4) жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объектларын дәүләт тарафыннан саклауны гамәлгә ашыра.;

5) жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сәнгәтен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнаша;

6) жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

7) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

8) жирлекнең архив фондларын формалаштыра;

9) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.9. Территориаль, Гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

2) үткәрә чаралар буенча гражданнар оборонасы, эшли һәм тормышка ашыра планнарын Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау;

3) жирлек халкын гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү һәм укыту уздыра;

4) хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында, саклау корылмалары һәм

башка гражданнар оборонасы объектлары турында халыкка хәбәр итүнең муниципаль системаларын даими эзерлек хәлендә булдыра һәм хуплый.;

5) куркынычсыз районнарда халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне эвакуацияләү буенча чаралар үткәрә;

6) сугыш вакытында оешмаларның тотрыклы эшләвен тәмин итү буенча беренчел чаралар үткәрә;

7) Гражданнар оборонасы максатларында азык-төлек, медицина чаралары һәм башка чаралар запасларын булдыра һәм үз эченә ала;

8) халыкка үз вакытында хәбәр итүне, шул исәптән халыкка, хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яисә барлыкка килү куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүне тәмин итә;

9) халыкны, жирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өчен кирәкле көчләр һәм чаралар эзерләүне һәм аларны эзерләүне, халыкны бу хәлләрдә саклану ысулларына һәм гамәлләргә өйрәтүне гамәлгә ашыра.;

10) халыкка гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирүне гамәлгә ашыра;

11) халыкны һәм жирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге чараларны финанслауны гамәлгә ашыра;

12) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыра;

13) авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне оештыра һәм үткәрә, шулай ук аларны уздырганда жәмәгать тәртибен хуплай; үз көчләре һәм чаралары житәрлек булмаганда, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына ярдәм сорап мөрәжәгать итә.;

14) оешмаларның гадәттән тыш хәлләрдә тотрыклы эшләвенә ярдәм итә;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.10. Муниципаль Янгын сагы һәм авария-коткару хезмәтләре эшчәнлегенә өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итә;

2) ирәкле янгын сагы оештыру, шулай ук Гражданнарның беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итүдә катнашуы өчен башка формаларда шартлар тудыра;

3) янгын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча чаралар, жирлек территориясен үстерү планнары, схемалары һәм программалары үз эченә ала;

4) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына янгын куркынычсызлыгы чаралары турында халыкка мәгълүмат бирүдә, шул исәптән Халык жыелышларын оештыру һәм үткәрү юлы белән дә, ярдәм күрсәтә;

5) жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формираниеләрен булдыра, аларның эшчәнлеген оештыра һәм оештыра.;

6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.11. Коммуналь комплекс оешмалары тарифларын һәм өстәмә түләүләрне жайга салу өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләрән кулланучылар өчен үтемлек билгеләү өчен кулланыла торган критерийлар системасын билгели;

2) тарифлар һәм өстәмәләр турында мәгълүмат бастыра;

3) «коммуналь комплекс оешмалары тарифларын жайга салу нигезләре турында» 2004 елның 30 декабрдәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән, коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан үтәләргә тиешле вәкаләтләр чикләрендә карарлар кабул итә һәм күрсәтмәләр бирә.;

4) Татарстан Республикасының жайга салу органы тарафыннан жирлек өчен билгеләнгән чик индекс нигезендә коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләре күрсәтүгә тарифларга өстәмәләр билгели;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.12. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән үтәү өлкәсендә авыл жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыра.;

2) дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәмин итә;

3) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра.;

4.13. Оборона, мобилизация эзерлек һәм мобилизация өлкәсендә авыл жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) үз компетенциясе кысаларында хәрби идарә органнары белән үзара бәйләнештә торы, жирлек территориясендә оборона өлкәсендә законнарның үтәлешен тәмин итү.;

2) эшчәнлек күрсәтелгән органнар эшчәнлеге белән бәйле булган башкарма комитетның һәм оешмаларның мобилизация эзерлеген һәм мобилизацияләнүен оештыру, тәмин итү һәм аңа житәкчелек итү.

5. Авыл жирлеге башкарма комитеты актлары

5.1. Авыл жирлеге башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә, авыл жирлеге Уставы белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә, авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан жирле эһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча чыгарылган карарлар һәм күрсәтмәләр, шулай ук авыл жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

6. Финанслау. Исәпкә алу. Мөлкәт

Авыл жирлеге башкарма комитеты

6.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты, үз алдына куелган бурычларны үтөү өчен, билгелэнгән тәртиптә милек белән тээмин ителә.

6.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты үзенә беркетелгән мөлкәтне закон, авыл жирлеге Уставы, башка хокукый актлар, әлеге Нигезләмә белән билгелэнгән чикләрдә һәм милек билгеләнеше нигезендә биләү, алардан файдалану һәм эш итү хокукын гамәлгә ашыра.

6.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген финанслау авыл жирлеге бюджеты хисабына башкарыла. Авыл жирлеге башлыгы жирле бюджеттан авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә бүлөп бирелгән акчаларны баш бүлүчә булып тора.

6.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеге нәтижәләре авыл жирлеге башлыгы тарафыннан раслана торган квартал, еллык отчетларда һәм балансларда чагылдырыла.

6.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты оператив, бухгалтер исәбен алып бара, статистик һәм бухгалтерлык хисапларын алып бара, законнарда билгелэнгән тәртиптә һәм срокларда хисап бирә.

6.6. Авыл жирлеге башкарма комитеты үзенә йөклэнгән вәкаләтләргә законда билгелэнгән тәртиптә үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен жаваплы.

7. Авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү яки үзгәртеп кору

7.1. Авыл жирлеге башкарма комитетын берләштерү, тоташтыру, бүлү, бүлөп бирү, үзгәртеп кору рәвешендә бетерү яки үзгәртеп кору авыл жирлеге Советы карары буенча йә суд карары буенча гамәлгә ашырыла.

7.2. Авыл жирлеге Советы карары яки суд карары нигезендә норматив хокукый акт нигезендә авыл жирлеге башлыгы ликвидация комиссиясен төзи һәм РФ Граждан кодексы нигезендә авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү яки үзгәртеп кору тәртибен һәм срокларын билгели. Ликвидация комиссиясе билгелэнгәннән бирле аңа авыл жирлеге Башкарма комитетының эшләр белән идарә итү вәкаләтләре күчә.

7.3. Авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү юридик затларның бердәм дәүләт реестрына кертелгәннән соң төгәллэнгән дип санала.